

ko, langileria responsable eta aktibo bat behar du, egiteko sozial guztietan ondo finkatua. Baina gizartean, langilea, bere sindikatoan situatzen da ongienik. Sindikatoan, eta beti ikuspegi sindikalistaz baliatuz, ikasi behar du langileak gizartearekin josten, bat egiten, gizartean parte hartzen, bere esperentziaren eremutik beste eremuetara irekitzen eta ailegatzen: politikara, kulturaingintzara, Deretxora, musikara, zinemara... LANTZEN aldizkariak badu bere sailtxoa, zinemaz, musikaz, liburugintzaz, llabur-llabur berri emateko: eta langileari interesatzen zaion kriterioz emateko, zorionez. Badu bere sailtxo politikoa (Estatutuari buruz lgo zenb.; hauteskunderi buruz, 2gnean), etab. Gauzak langileari interesatzen zaion moduan eta alderditik eginda. Hau da, sindikalistaren ikuspegia inoiz galdu gabe. LANTZEN, halare, gehien-gehienbat arazo laboralez ari da, bidezko denez. Eta langileriaren egoera, helburuak, argitzeko eta sakontzeko asmoz, hain zuzen. «El militante sindicalista acostumbra a vivir intensamente los problemas diarios con riesgo de olvidar la proyección hacia el futuro, de discutir, problematizar, investigar y elevar, en fin, sus conocimientos globales que son imprescindibles porque, a fin de cuentas, son los que sirven de guía a las decisiones cotidianas». Eta horretantxe nahi dio LANTZENek langileari lagundu.

LANTZEN aportazio haundi bat izan daiteke: euskal sindikalismoari, aurrenik; baina gero, eta ez gutxiago, euskal gizarte osoari. ELA-ren esperantza: «beste pauso haundi bat eman dugu LANTZENekin», gure esperantza da orobat: euskal gizartean berez dagoen tokia, eginkizuna, geroz hobeto bete ahal izan ditzan euskal langileak. ■ *Joxe Azurmendi.*

Hamar urtetik hamar urtera, ideologia berri bat?

1950eko testuak aztertu eta esistentzialismoaren orduko gora nabaritzen duzu euskal letretan: 50 inguruko «modako ideologia». Orduan, Luis Mitxelena berak, euskal letren biderakusleak, bera esistentzialistarik ez zela, hola adierazten zituen euskal literaturako eginbeharrak:

Eta euskara biziko baldin bada —eta gure aurrekoena ez baina geure izaera benetan azalduko baldin badugu—, gure herrietako biziera nahasia euskaraz jarri behar nahi ta ez: gaurko ezinegona, bizibeharra eta ezin bizia, handi-nahia, diru-gosea, maitasun-gorrotoak; gaurko gizonen ametsak, zuhur edo zoro; ezerezaren gau beltzean —hiltzeko sortua—, nondik datorren eta zertarako den ez da kienak daraman huskeriazko ibilera galdua eta bera baino

goragoko zerbaiten alde gizona bere buruari uko egitera behartzen duen indar izkutua.

Esistentzialismotik «budismora»: 50. urteotan budismoaren gora ikusten dugu (*Peru Leartzako*, etc.). Agian budismo etsi, bigun bat zen hasieran: «Gauzen izaitea Ezerezean dago... Gauzck barruan gezurra baitaukate. — Lanho da oro, mundua elhea /. Ezer eztago, eztago Gogorik /, Spiritua ezta khimaira baizik» (Krutwig, 1952).

60ra iritsi orduko, budismo agresibo bat izango da, Txillardegiren eta eskuetan («gure arteko munduan garaitu-nahiak eta teknikeriaren izurriteak higuindurik»).

Gure zibilizazio osoak, beraz..., itsutu eta egiatik baztertu egiten gaitu (Txillardegi).

1960an Luis Mitxelenak *Asaba zabarren baratza* publikatu zuen eta, ordurako, budismoaren erasotik «Europa», «zibilizazioa», etab. defendatu beharrean zebilen.

1970: marxismoaren moda. Rikardok 67an idatzi zituen bere saio haundiak: *Sozialismoa modan dago*, *Ezkertiar berriak*, *Euskaltzaleen Jainkoa hil behar dugu*, etab. Baina marxismoa nagusitu, benetan nagusitu, eta bere aurretik beste uhin ideologikorik ez bezala, 68 ondoan egin da Euskal Herrian. Agian esistentzialismoak eta «budismoak» nardagarri sentitu zuten zibilizazioa, jasan orde, iraultzeko gogoa biztu zen. Marxekin batera, eta hura adina, Freinet, etab. sartu ziren; eta kultur iraultzaren ideia. Uhin batak bestea berak balekar bezala.

Uhin berri bat hamar urtetik hamar urtera: 50, esistentzialismoa, 60, «budismoa»; 70, marxismoa... Zein izango da hurrengo uhin ideologikoa, 1980an? Marxismoa ere gainbehera doala bait dirudi, honez gero... ■ *Joxe Azurmendi*.